

སློབ་ཚན་དུག་པ། བུད་མེད་དང་དུས་ཚོད་སྤྱོད་པ།
Lesson 6 Holiday and Free Time

Objectives

- 1) You will be able to have a simple conversation about some activities and happenings of the past, for example: home, studies, food & drinks, etc. using conjugated verbs.
- 2) You will be able to discuss about various in- and out-door free time and holiday activities in the past, their benefits and risks in general, and your personal preferences.
- 3) You will appreciate the path of learning Tibetan which led you all the way to where you are now.

DID YOU KNOW THAT...?

ཡུལ་སྐོར་སློབ་འཆས་ and རྒྱལ་སློབ་སྤྱོད་པ་ and ཆང་ས།

...when you say “sightseeing”

you are *actually* saying

place ཡུལ་, round སྐོར་, happy སློབ་, stroll འཆས་

...the word “party” means

happy སློབ་, heart རྒྱལ་ས་;

...the word “wedding” means

Chang (barley or rice beer) ཆང་, place ས་...

whoever has been to a Tibetan wedding

ceremony knows why!

Generally, *chang* is served on all auspicious occasions, such as Losar, receiving visitors, etc.

སྒྲུབ་མོལ། Dialogue

སྟོན་པ། ཨ་ན་ལགས། དགོང་མོ་བདེ་ལེགས།

ཨ་ན། སྟོན་པ་ལགས། བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས། མ་མཇལ་ཡུན་རིང་།

སྟོན་པ། མ་མཇལ་ཡུན་རིང་། ཨ་ན་ལགས། བྱིད་རང་གྲུང་སངས་སྐྱིད་པོ་བྱུང་ངས།

ཨ་ན། ད་སྐྱིད་པོ་ཞེ་དྲག་བྱུང་།

སྟོན་པ། བྱིད་རང་གྲུང་སངས་ལ་ག་རེ་བྱས་པ་ཡིན།

ཨ་ན། གཟའ་སྟོན་པ་ལ་ད་གོགས་མོ་མཉམ་དུ་གསུང་ཆོས་བྱ་གར་བྱིན་པ་ཡིན།

སྟོན་པ། གསུང་ཆོས་ག་པར་ཤེབས་པ་ཡིན།

ཨ་ན། ཤེས་རབ་སྤྲོད་ལ་བྱིན་པ་ཡིན། ཨ་ནི་སྟོན་པ་ལགས། བྱིད་རང་ག་རེ་བྱས་པ་ཡིན།

སྟོན་པ། ད་གཟའ་པ་སངས་དགོང་དྲག་ལྷ་མོ་ལྷ་གར་བྱིན་པ་ཡིན། དེའི་རྗེས་ལ་གོགས་པོ་གཅིག་མཉམ་དུ་དེའི་ཙ་
ཙའི་སྐྱེས་སྐར་བྱགས་སྟོ་ལ་བྱིན་པ་ཡིན།

ཨ་ན། ཨ་ནི་བྱགས་སྟོ་ལ་ཞབས་བྲོ་མང་པོ་འབྲབས་པ་ཡིན་པས།

སྟོན་པ། ལགས་ཡིན། ཞབས་བྲོ་མང་པོ་འབྲབས་པ་ཡིན། བོད་གཞས་ཡང་བཏང་པ་ཡིན།

ཨ་ན། ཨ་མ་མ། བྱིད་རང་ཆོ་དངོས་གནས་སྐྱིད་པོ་ཞེ་དྲག་བྱུང་ཡོད་ས་རེད།

སྟོན་པ། ཨ་ནི། ཨ་ན་ལགས། བྱིད་རང་ཁ་སང་གཟའ་ཉི་མ་ལ་བྱིད་རང་གི་གོགས་མོའི་ཆང་ས་ལ་ཤེབས་མེད་པས།

ཨ་ན། ད་འགོ་ཡག་རག་མ་བྱུང་། གང་ཡིན་ཟེར་ན་གཟའ་ཉི་མ་ལ་ད་ལ་དུས་ཆོད་སྟོང་པ་རག་མ་བྱུང་། བྱས་ཙང་
ད་གཟའ་ཉི་མ་ལ་བྱི་ལོགས་ལ་བྱིན་མེད། རང་ལ་ལས་ཀ་བྱས་ནས་བཟང་པ་ཡིན། ཨ་ནི་སྟོན་པ་ལགས།
བྱིད་རང་གཟའ་ཉི་མ་ལ་ཉོ་ཆ་རྒྱག་གར་ཤེབས་པ་ཡིན་པས།

སྟོན་པ། བྱིན་མེད། ད་རོགས་པ་ཁ་ཤས་ཅིག་མཉམ་དུ་སྤྲོད་ག་གཏོང་གར་བྱིན་པ་ཡིན།

ཨ་ན། བྱེད་རང་ཆོའི་སྤྱིང་ག་གཏོང་སའི་ས་ཆ་དེ་ག་པར་རེད།

སྤྱིན་པ། ང་ཆོའི་སྤྱིང་ག་གཏོང་ས་དེ་ནོར་བུ་སྤྱིང་གའི་འཁྲིས་ལ་རེད། བྱེད་རང་ནོར་བུ་སྤྱིང་ག་ལ་ཕེབས་མྱོང་ཡོད་པས།

ཨ་ན། ཐེངས་གཅིག་འགོ་མྱོང་། ནོར་བུ་སྤྱིང་ག་ལ་བོད་པའི་རིག་གཞུང་གི་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་ཡོད་རེད་པ།

སྤྱིན་པ། ལགས་ཡོད་རེད།

ཨ་ན། སྤྱིང་གའི་སྐབས་ལ་ག་རེ་བྱས་པ་ཡིན།

སྤྱིན་པ། ཇོ། སྤྱིང་གའི་སྐབས་ལ་ང་ཆོས་རྩོད་མོ་བརྟེན་པ་ཡིན། ངའི་གོགས་པོ་དེ་ཆོས་བོད་གཞས་སྟོན་པོ་བཏང་སོང་། ཨ་ནི་ཤ་བག་ལེབ་བཟས་པ་ཡིན། མཐའ་མ་རྒྱལ་ཡང་བརྒྱབ་པ་ཡིན།

ཨ་ན། ཨ་མ་མ། ད་དངོས་གནས་བྱེད་རང་གི་གཟའ་མཇུག་གི་གྲང་སེང་དེ་དབེ་མི་སྤྱིང་པའི་སྤྱིང་པོ་བྱང་འདུག་ག།

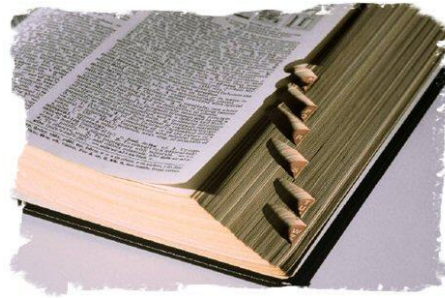
སྤྱིན་པ། ད་རེས་གཟའ་མཇུག་འདི་དངོས་གནས་སྤྱིང་པོ་བྱང་།

གུང་མེད་དང་དུས་ཚོད་སྤོང་བ།
Holidays and Free Time

ཆོས་གསར་དང་།
གནས་ཚུལ་འཕར་མ་བཅས།
Vocabulary

With Supplementary Information

མིང་ཆོས།

གཟའ་མཇུག།

Nouns

the weekend, Saturday and Sunday

གཟའ་ = planet, as in: གཟའ་ཁྲ་བ་ = Monday, གཟའ་མིག་དམར་ = Tuesday, etc.; མཇུག་ = end, as in: མཇུག་གི་དོན་ = meaning of the conclusion

གཟའ་ཉི་མ།

Sunday

གཟའ་ = planet; ཉི་མ་ = sun

གཟའ་མེན་པ།

Saturday

གཟའ་ = planet; མེན་པ་ = Saturn

གུང་མེད་།

holiday, free time, break

མེད་ = to raise, to cleanse

གནས་མངལ།

pilgrimage

གནས་ = holy place; མངལ་ = to meet (H), to visit, as in: རྗེས་ལ་མངལ་ཡོང་། = See you later!

གསུང་ཆོས།

religious teaching, *Dharma* talk

གསུང་བ་ = to say, to speak (H); ཆོས་ = *Dharma*

སློབ་གར་ཁང་།

theatre

སློབ་གར་ = theatre, drama; ཁང་ as in: ཁང་བ་ = house, building, room

གཅན་གཟན་ཁང་།

zoo (syn: སྤུན་གཟིགས་ཁང་)

གཅན་གཟན་ = wild animals; ཁང་ = house, building, room

སློག་བརྒན་ཁང་།

cinema, movie hall

སློག་བརྒན་ = movie; སློག་ = light, electricity; བརྒན་ as in: གཟུགས་བརྒན་ = reflection; ཁང་ = house, building

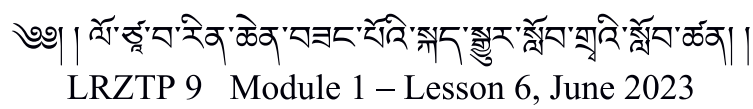
འགྲེམས་སྟོན་ཁང་།	museum འགྲེམས་ = to arrange, set out; སྟོན་ = to show; ཁང་ = house
ཐུགས་སློ།	party ཐུགས་(H) = སེམས་ = heart, mind; སློ་(H) = སྐད་པོ་ = happy
སྐྱེ་སྐར་ཐུགས་སློ།	birthday party, also spelled: སྐྱེས་སྐར་ཐུགས་སློ་ སྐྱེ་སྐར་ = birthday; སྐྱེ་ = to be born; སྐར་མ་ = star; ཐུགས་སློ་ = party
ཟ་ཁང་།	restaurant ཟ་ = to eat; ཁང་ = house
ཨ་རག།	alcohol, also used as: ཆང་རག་ = <i>chang</i> and alcohol
དུས་ཚོད་སྟོང་པ།	free time, leisure དུས་ཚོད་ = time, as in: རྒྱུ་དུས་ = season; སྟོང་པ་ = empty, as in: སྟོང་པ་ ཉིད་ = emptiness
ཡུལ་སྐོར་སློ་འཆས།	sightseeing ཡུལ་ = place; སྐོར་ = round; སློ་(H) = happy; འཆས་ = to stroll around
བྱ་ཚིག།	Verbs
རི་འཛོག་པ།	to climb, to hike, to go to the mountains (ཐ་དད་པ།) རི་ = mountain, as in: གངས་རི་ = snow mountain, འཛོག་པ་ = to climb
ཞབས་བློ་འབྲབ་པ།	to dance (ཐ་དད་པ།) ཞབས་(H) = ཀླང་པ་ = leg
གཞས་གཏོང་པ།	to sing, to sing songs (ཐ་དད་པ།) གཞས་ = song, as in: བོད་གཞས་ = Tibetan song; གཏོང་པ་ = verbalizer, also used with other nouns
རོགས་པ་བྱེད་པ།	to help somebody(ཐ་དད་པ།) རོགས་པ་ = friend, companion, assistant; བྱེད་པ་ = to do, verbalizer, also used with other nouns
ཐ་མག་འཐེན་པ།	to smoke cigarettes (ཐ་དད་པ།) ཐ་མག་ = cigarettes, tobacco; འཐེན་པ་ = to pull, as in: འཐེན་ཐུག་ = hand-made noodle soup
ར་བཟི་པ།	to get drunk, to become intoxicated (ཐ་མི་དད་པ།)
ངལ་གསོ་རྒྱུ་པ།	to relax, to take rest, to recover (ཐ་དད་པ།) ངལ་ as in: དཀའ་ངལ་ = difficulty, trouble, hardship; གསོ་ = to cure, to nourish; རྒྱུ་པ་ = to do, verbalizer, also used with other nouns

སྤང་ག་གཏོང་བ།	to have a picnic(ཐ་དད་པ།) སྤང་ག་ = park, as in: རོར་བྱ་སྤང་ཁ་ = summer palace of H.H. the Dalai Lama in Lhasa; གཏོང་བ་ = verbalizer
ཉམས་ལན་བྱེད་པ།	to practice (in a religious sense) (ཐ་དད་པ།) ཉམས་ as in: ཉམས་ཐྱིང་ = experience; ལན་ = to take; བྱེད་པ་ = to do, verbalizer, also used with other nouns
བྱག་འཆལ་བ།	to do prostrations (ཐ་དད་པ།) བྱག་ (H) = ལག་པ་ = hand
ཅིང་མོ་ཅི་བ།	to play games, to joke around (ཐ་དད་པ།) ཅིང་ = to play, as in: ཀླང་ཅིང་སློལ་ = football
ཆོབ་སྤོང་བ།	to make jokes (ཐ་དད་པ།) བསྐྱངས་པ་ = accepted, received, quoted
གད་མོ་ཤོར་བ།	to laugh (syn: གད་མོ་དགོད་པ་)(ཐ་མི་དད་པ།) ཤོར་བ་ = to lose, verbalizer, also used with other nouns, always non-volitional
འབྲམ་འབྲམ་ལ་འགྲོ་བ།	to stroll around, go for a walk (syn: འཆམ་འཆམ་) (ཐ་མི་དད་པ།) འབྲམ་འབྲམ་ = stroll; འགྲོ་བ་ = to go
ནང་ལས་བྱེད་པ།	to do housework, household work(ཐ་དད་པ།) ནང་ = inside, as in: ནང་བ་ = Buddhist; ལས་ = action, <i>karma</i> , as in: ལས་ཀ་ = work; བྱེད་པ་ = to do
སྡོད་སྡོད་བྱེད་པ།	to do something in a relaxed way (ཐ་དད་པ།) (mostly used as: སྡོད་སྡོད་བྱས་ནས་བསྐྱེད་པ་) སྡོད་སྡོད་ = relaxed, calm, slow; བྱེད་པ་ = to do, verbalizer
བརྒན་འཕྲིན་ལྷ་བ།	to watch television (ཐ་དད་པ།) བརྒན་འཕྲིན་ = TV; ལྷ་བ་ = to watch, also a [philosophical] view, as in: ལྷ་བ་རྟེན་འབྱུང་སྤྱོད་པ་འཆོ་མེད་ = the view of dependent arising, the conduct of non-violence
ལྷ་མོ་ལྷ་བ།	to watch a movie, film, almost syn.: སློག་བརྒན་ལྷ་བ་ ¹ (ཐ་དད་པ།) ལྷ་མོ་ = movie, show; ལྷ་བ་ = to watch
དྲ་རྒྱ་སློག་པ།	to surf the internet, also spelled: དྲ་རྒྱ་(ཐ་དད་པ།) དྲ་ = net, veil; རྒྱ་ = vast, as in: རྒྱ་ཆེན་པོ་ = vast, broad, spacious; སློག་པ་ = to dig

1

Mostly the two, ལྷ་མོ་ and སློག་བརྒན་ can be used interchangeably. However, ལྷ་མོ་ can also be a live "show", performance, and སློག་བརྒན་ often refers to a movie seen in the སློག་བརྒན་ཁང་. The word ལྷ་མོ་ is more common it seems.

ཆོག་སྒྱུབ་ཀྱི་དཔེ་བརྗོད་དང་བཅས་པ།

གཟའ་ཉི་མ་(ལ་)དཔེ་སྒྲིད་པོ་བྱུང་། – I had a lot of fun on Sunday.

གཟའ་མཇུག་པ། = Saturday

གཟའ་མཇུག་པ་ལ་ཐུགས་སློབ་སྦྱང་པོ་ཞིང་གཟུང་སང་། – It was great fun at the party on Saturday.

གུང་སང་། = holiday, free time, break

སང་ཉིན་གུང་སང་རེད་པས། – Is tomorrow a holiday/free day?

གནས་མཇུག་པ། = pilgrimage

ང་ཚོ་གནས་མཇུག་པ་འགྲོ་གི་ཡིན། – We will go on a pilgrimage.

གསུང་ཆོས། = religious teaching, *Dharma* talk

གསུང་ཆོས་ཡག་པོ་ཉན་རྟགས་གནང་། – Please, listen well (to) the *Dharma* teaching!

སྒྲོས་གར་ཁང་། = theatre

མེག་ལོཌ་McLeod ལ་སྒྲོས་གར་ཁང་ཡོད་རེད། – There is a theatre in McLeodganj.

གཅན་གཟན་ཁང་། = zoo (syn: སྤྱན་གཟིགས་ཁང་)

གཅན་གཟན་ཁང་ལ་སེམས་ཅན་འདྲ་མི་འདྲ་ཡོད་རེད། – There are different animals at the zoo.

སྒྲོག་བརྒན་ཁང་། = cinema, movie hall

ང་ནང་མི་མཉམ་དུ་སྒྲོག་བརྒན་ཁང་ལ་བྱིན་པ་ཡིན། – I went to the cinema with my family.

འབྲེམས་སྒྲོན་ཁང་། = museum

ང་ཚོ་འབྲེམས་སྒྲོན་ཁང་ལ་བྱིན་མེད། – We did not go to the museum.

ཐུགས་སློ། = party

ཁྱེད་རང་ཐུགས་སློལ་དགའ་པོ་ཡོད་པས། – Do you like parties?

སྦྱེ་སྐར་ཐུགས་སློ། = birthday party, also spelled: སྦྱེས་སྐར་ཐུགས་སློ།

ཁྱེད་ཀྱི་ཚོ་ཆང་མ་ངའི་སྦྱེ་སྐར་ཐུགས་སློལ་ཕེབས་རྟགས་གནང་། – Please, you all come to my birthday party!

ཟ་ཁང་། = restaurant

ཁ་སང་ངས་གྲོགས་མོ་མཉམ་དུ་ཟ་ཁང་ལ་ཤ་མེད་མོག་མོག་ཞིམ་པོ་བཟས་པ་ཡིན། – Yesterday I ate tasty veg *momos* at the restaurant with a friend.

ཨ་རག་ = alcohol, also used as: ཆང་ཨ་རག་ = *chang* and alcohol

ཨ་རག་ལ་རིགས་འདྲ་མི་འདྲ་མང་པོ་ཡོད་རེད། – There are a lot of different kinds of alcohol.

དུས་ཚོད་སྟོང་པ། = free time, leisure

དུས་ཚོད་སྟོང་པ་ལ་སྟོད་སྟོད་བྱེད་དགོས་(རེད)། – One has to relax in (one's) free time!

ཡུལ་སྐོར་སློའཆམ། = sightseeing

ཁ་སང་ང་ངའི་འཛིན་གྲྭ་གཅིག་པ་མཉམ་དུ་ཡུལ་སྐོར་སློའཆམ་ལ་བྱིན་པ་ཡིན། – Yesterday I went sightseeing with my classmates.

རི་འཛིན་པ། = to climb, to hike, to go to the mountains (ཐད་དང་པ།)

མཚམས་མཚམས་ལ་ང་རི་འཛིན་གར་འགྲོ་གི་ཡོད། – Sometimes I go hiking.

ནལས་བློ་འབྲུབ་པ། = to dance (ཐ་དད་པ།)

སློལ་མ་ལགས་ནལས་བློ་འབྲུབ་ཡག་ལ་དགའ་བོ་ཞེ་དྲགས་ཡོད་རེད། – Dolma-la loves dancing.

གནས་གཏོང་བ། = to sing, to sing songs (ཐ་དད་པ།)

ང་གནས་གཏོང་ཡག་ལ་དགའ་བོ་ཞེ་དྲགས་ཡོད། – I really like singing (songs).

རོགས་པ་བྱེད་པ། = to help somebody (ཐ་དད་པ།)

བྱེད་རང་གིས་ངའི་འཛིན་གྲག་གཅིག་པ་ཚོ་ལ་རོགས་པ་བྱེད་རོགས་གནང་། – Please help my classmates!

ཐ་མག་འཐེན་པ། = to smoke cigarettes (ཐ་དད་པ།)

ང་ཐ་མག་འཐེན་གྱི་མེད། – I do not smoke.

ར་བཟི་བ། = to get drunk, to become intoxicated (ཐ་མི་དད་པ།)

ཁ་སང་དོན་གྲུབ་ལགས་ར་བཟི་སོང་། – Yesterday, Dondrub-la got drunk.

ངལ་གསོ་རྒྱག་པ། = to relax, to take a rest, to recover (ཐ་མི་དད་པ།)

བྱེད་རང་ངལ་གསོ་ཡག་པོ་རྒྱག་རོགས་གནང་། – Please take a good rest!

སྤིང་ག་གཏོང་བ། = to have a picnic (ཐ་དད་པ།)

གཟའ་མཇུག་ལ་བྱེད་རང་ཚོ་སྤིང་ག་བཏང་བ་ཡིན་པས། – Did you have a picnic over the weekend?

ཉམས་ལེན་བྱེད་པ། = to practice (in a religious sense) (ཐ་དད་པ།)

ཆོས་ཤེས་ན་ཉམས་ལེན་ཡག་པོ་བྱེད་དགོས་རེད། – If one knows the *Dharma*, then one has to practice well.

བྱག་འཆལ་བ། = to do prostrations (ཐ་དད་པ།)

ང་དགོན་པ་ལ་འགྲོ་དུས་ངས་བྱག་གསུམ་འཆལ་བ་ཡིན། – When I went to the monastery, I did three prostrations.

ཅེད་མོ་ཅེ་བ། = to play games, to joke around (ཐ་དད་པ།)

ང་ཅེད་མོ་མང་བོ་ཅེ་ཡག་ལ་དགའ་བོ་ཡོད། – I enjoy playing / joking around a lot.

ཆོབ་སྤོང་བ། = to make jokes (ཐ་དད་པ།)

གཞན་ལགས་ཀྱིས་ཆོབ་མང་བོ་སྤོང་གི་འདུག – (Our) teacher makes a lot of jokes.

གད་མོ་ཤོར་བ། = to laugh (syn: གད་མོ་གད་པ་) (ཐ་མི་དད་པ།)

མི་གཅིག་གིས་ཆོབ་མང་བོ་བསྐངས་ན་མི་ཚོ་གད་མོ་ཤོར་གྱི་རེད། – If one makes a lot of jokes, people will laugh.

འབྲུམ་འབྲུམ་ལ་འགྲོ་བ། = to stroll around, to go for a walk (syn: འཆམ་འཆམ་) (ཐ་མི་དད་པ།)

དེ་རིང་ཞོགས་གས་འབྲུམ་འབྲུམ་ལ་བྱེན་མེད། – This morning, I did not go for a walk.

ནང་ལས་བྱེད་པ། = to do housework, household work (ཐ་དད་པ།)

ང་ནང་ལས་བྱས་ནས་ནང་ལ་བསྐད་པ་ཡིན། – I stayed home doing housework.

སྟོད་སྟོད་བྱེད་པ། = to do something in a relaxed way (ཐ་མི་དད་པ།)

(mostly used as: སྟོད་སྟོད་བྱས་ནས་བསྐད་པ་ rather than: སྟོད་སྟོད་བྱེད་པ་)

བྱེད་ནམ་ཚོ་ནང་ལ་སྟོད་སྟོད་བྱས་ནས་བཞུགས་རོགས་གནང་། – Please stay in a relaxed way at home!

བརྟན་འཕྱིན་ལྟ་བུ། = to watch television (ཐ་དད་པ།)

ང་བརྟན་འཕྱིན་ལྟ་ཡག་ལ་དགའ་བོ་མེད། – I do not like watching T.V.

ལྟ་མོ་ལྟ་བུ། = to watch a movie, film, almost syn: སློག་བརྟན་ལྟ་བུ་ (ཐ་དད་པ།)

ངའི་གྲོགས་མོ་ལྟ་མོ་ལྟ་ཡག་ལ་དགའ་བོ་ཡོད་རེད། – My friend likes to watch movies.

དྲ་རྒྱ་སློག་པ། = to surf in the internet (ཐ་དད་པ།) (also spelled: དྲ་རྒྱ་)

ང་དྲ་རྒྱ་སློག་ཡག་ལ་དགའ་བོ་ཞེ་དྲག་མེད། – I do not enjoy (like) surfing the internet much.

ཉོ་ཆ་རྒྱག་པ། = to do shopping (ཐ་དད་པ།)

གཟའ་ཟེན་པ་ལ་ངའི་ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་ཁྱེད་ཀྱིས་ཉོ་ཆ་བརྒྱབ་སོང་། – On Saturday, my dear mother did shopping at the market.

རྒྱལ་རྒྱག་པ། = to swim (syn: རྒྱ་རྒྱལ་རྒྱག་པ་) (ཐ་དད་པ།)

བསྟན་འཛོན་ལགས་ཀྱིས་གཙང་པོའི་ནང་ལ་རྒྱལ་བརྒྱབ་སོང་། – Tenzin la swam in the river.

རྒྱལ་པ་ཐུག་གར་འགྲོ་བ། = to go and see/meet a friend (ཐ་མི་དད་པ།)

ཁྱེད་རང་གཟའ་ཉི་མ་ལ་ཁྱེད་རང་གི་རྒྱལ་པ་ཐུག་གར་ཕྱིན་པ་ཡིན་པས། – Did you go and see your friend on Sunday?

བྱི་བོ་ཆགས་པ། = to get late, to arrive late (ཐ་མི་དད་པ།)

ཁ་སང་ཐུགས་སློབ་བྱི་བོ་ཆགས་སོང་། – Yesterday, at the party it got late.

འཕྲོ་བརླག་གཏོང་བ། = to waste, to not use wisely, to spoil (ཐ་དད་པ།)

ངས་གུང་སང་གི་སྐབས་ལ་དུས་ཚོད་འཕྲོ་བརླག་བཏང་མེད། – I did not waste (my) time during the holiday.

དུས་ཚོད་རྟག་པ། = to get the time, to find the time (ཐ་མི་དད་པ།)

ཁ་སང་ང་གསུང་ཆོས་ལ་ཕྱིན་མེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན་ང་ལ་དུས་ཚོད་རྟག་མ་སོང་། – Yesterday, I did not go to the *dharma* talk because I did not find the time.

ཁ་སང་། = yesterday, also pronounced: ཁེ་ས་

ཁ་སང་ཁྱེད་རང་གཉིས་ག་རེ་གནང་པ་ཡིན། – What did the two of you do yesterday?

སྔོན་མ། = in the past, past, last

སྔོན་མ་ང་ང་རང་གི་ལྗང་པ་ལ་བསྐྱེད་དུས་ང་ང་རང་གི་སྤུ་ལགས་དང་ཨ་མ་ལགས་མཉམ་དུ་བསྐྱེད་པ་ཡིན། – In the past, when I was in my country, I lived with my parents.

བདུན་ཕྲག་སྔོན་མ། = last week

ཁྱེད་རང་བདུན་ཕྲག་སྔོན་མར་སློབ་གར་ལ་ཕེབས་མེད་པས། – Did you not go to the theatre last week?

ཐེངས་གཅིག་ = one time, once (syn: ཐེངས་མ་གཅིག་)

ང་བོད་ལ་ཐེངས་གཅིག་འགྲོ་ཟུང་། – I have been to Tibet one time.

བྱི་ལོགས། = out, outside

དེ་རིང་ང་ཚོའི་འཛིན་གྲྭ་བྱི་ལོགས་ལ་ཚགས་པ་ཡིན། – Today we had (our) class outside.

ལྟ་མོ་ཆེན་པོ། = pleasant to see, entertaining, nice to watch

སློག་བརྟན་འདི་ལྟ་མོ་ཆེན་པོ་ཞེ་བོ་ཅིག་འདུག་ – This movie is very pleasant to watch.

གང་ཡིན་ཟེར་ན། = because

ང་ཁ་སང་ཁོང་གིས་གསུང་བའི་བཀའ་ཚིལ་དེ་ལ་མགུ་པོ་ཞིང་གྲག་བྱང་། **གང་ཡིན་ཟེར་ན།** ཁོང་གིས་གསུང་བ་ཚང་མ་
དྲང་བདེན་རེད། Yesterday I was fully satisfied with his talk because all his talk was
trustworthy.

ཉར་མཁོའི་ཆོག་གྲུབ།

Phrasebook

ད་རང་ཞོགས་གསེང་(བ་)ང་གྲོགས་མོ་(དང་)མཉམ་དུ་གསུང་ཆོས་བྱ་གར་བྱིན་པ་ཡིན།

This morning I went to listen to a *Dharma* talk with my friends. (h)

ཁྱེད་རང་གཟུང་མཇུག་འདི་ལ་ང་ཚོ་(དང་)མཉམ་དུ་ལྷན་མོ་གཅིག་ལྷ་གར་ཡོང་གི་ཡིན་པས།

Will you come and watch a movie with us over the weekend?

ང་ང་རང་གི་གྲོགས་པོའི་ཆང་ས་ལ་འགྲོ་ཡག་རག་མ་སོང་། གང་ཡིན་ཟེར་ན་ང་ལ་དུས་ཚོད་སྟོང་པ་བྱོན་ནས་རག་མ་སོང་།

I did not get to go to my friend's wedding, because I did not get the time at all.

གྲུང་སངས་སྐབས་ལ་ང་ལ་གསོ་ཡག་པོ་རྒྱག་ཡག་གལ་ཆེན་པོ་རེད།

It is important to rest well during the break / holidays.

གཟུང་ཉི་མ་ལ་ང་ནང་ལས་བྱས་ནས་བསྐད་བསྐད་པ་ཡིན།

On Sunday I stayed home doing house work.

སོ་སོའི་དུས་ཚོད་སྟོང་པ་དེ་འཕྲོ་བཞག་བཏང་ན་ཡག་པོ་ཡོད་མ་རེད།

It is not good to waste one's free time.

ཁྱེད་རང་ལ་དུས་ཚོད་རག་ན་ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་ངའི་སྐྱེས་སྐར་ཐུགས་སློལ་ཕེབས་ཤོག།

If you get the time, *absolutely* come to my birthday party!

ང་རི་འཛོག་གར་འགྲོ་དུས་པར་མང་པོ་རྒྱག་གི་ཡོད།

When going on hikes, I take a lot of pictures.

ཁྱེད་རང་ཚོའི་སྤོང་ག་གཏོང་ས་དེ་ག་པར་ཡོད་རེད།

Where is your picnic spot?

ས་ཆ་འདི་ལ་ཐ་མག་འཐེན་ཆོག་གི་མ་རེད།

It is not allowed to smoke in this place.

དུས་འདས་པ། THE PAST TENSE

Simple Past

The Tibetan language makes use of two types of past tense, namely: the simple past (*I went*) and the present perfect (*I have been / have gone*). There are no particular auxiliaries for the past perfect (*I had gone*). Since the present perfect tense, as its name tells, can also be perceived as a present tense, it will be introduced in the coming (present tense) lesson.

Each of these two tenses is expressed by means of a different set of auxiliaries as you saw in the table in Lesson 5.

As in other languages, the simple past is used for actions which were performed in the past and do not have any particular connection to the present. Obviously, the main verb is in the past tense (if the particular verb has such a form).

Different Notions

As introduced in Lesson 5, there are various peculiar Tibetan notions which one needs to keep in mind in order to pick the right auxiliary. Or the other way around: the various auxiliaries are able to unambiguously express the particular notions.

In any of the three tenses, when talking about oneself, the different forms make strict distinctions with respect to volition.

As in the case of “to have,” when talking about others, different auxiliaries are used to express direct or inferential knowledge. There is even a distinction made as to whether one actually saw the action or only the result of it.

Still, the past tense seems to be the most grammatically complex of the three times (past, present and future). However, since most of our conversations revolve around the past, it seems to be best to learn the past tense first.

The Simple Past

The following is the set of auxiliaries that are used to express an action completed in the past.

བདག་	གཞན་
བ་ཡིན། མེད།	Inferential བ་རེད། (མ་ཡིན་པ་རེད།) ཡོད་མ་རེད།
	Direct སོང་། མ་སོང་།

Having understood from Lesson 5 the concept and function of an auxiliary, the table is quite self-explanatory; there is not much mystery to it and the only new bit is སོང་། and བ་. བ་ seems to be the perfect syllable to express past tense as it is the first half of the word “past”.

There are two theories about why people say “མེད་” as a negation of “བ་ཡིན་” Some Tibetans hold that it should actually be “མིན་” but then people just pronounce it “མེད་” I want to believe that it is a bit more profound, and that it is actually said on purpose. “མེད་” is

So, if you only *know* that somebody went to the temple, but you did not see it yourself, you'd say:

ཁ་སང་	བཀྲ་ཤིས་	སྤྱ་ཁང་ལ་	བྱིན་	བ་རེད།
yesterday	Tashi	to the temple	to go (past)	auxiliary (past, inf.)

Yesterday, Tashi went to the temple.

However, if you saw him taking pictures there, you'd say:

ཁ་སང་	བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་	སྤྱ་ཁང་ལ་	བར་བརྒྱབ་	སང་།
yesterday	Tashi + a.p.	at the temple	take picture (past)	aux. (past direct)

Yesterday, Tashi took pictures at the temple.

ཐ་དད་པ་ and ཐ་མི་དད་པ་ and the བྱེད་སྒྲུབ་ Agentive Particle

So, technically speaking, the third thing you always decide in your mind about the verb is whether it is ཐ་དད་པ་ or ཐ་མི་དད་པ་.

According to the Tibetan way of thinking, since the past is not within reach of one's actual eyesight, agent and object are more easily mixed up. Therefore, in the past tense one uses the agentive marker བྱེད་སྒྲུབ་ with ཐ་དད་པ་ verbs – where agent and object are distinct from one another.

To be able to fully distinguish every single verb as being one of the two is a higher philosophy that not even all native speakers would agree upon. At your beginner stage, therefore, this is nothing you should be concerned about.

Remember: Most verbs are ཐ་དད་པ་, the most common ཐ་མི་དད་པ་ ones are motion verbs: འགྲོ་བ་ (to go), སྤོང་བ་ (to stay, live), སྐྱབས་པ་ (to come, go (H)), etc. and all བྱེད་མེད་ལས་ཚེག་ (non-volitional) verbs are ཐ་མི་དད་པ་.

Since the agentive particle is attached to the pronoun, if the context is clear, but you are not sure about the verb being ཐ་དད་པ་ or ཐ་མི་དད་པ་, just leave out the pronoun! Some people might consider this to not be completely correct, but it is very common in colloquial speech.

སྤྱོད་མ་	བོད་སྐད་	དོག་ཙམ་	སྒྲུངས་	བ་ཡིན།
in the past	Tibetan language	a bit	to learn	aux. (past, vol.)

In the past, [I] learned a little bit of Tibetan.

The full and correct sentence would start with a: ངས་ (ང་ + བྱེད་སྒྲུབ་) because the verb is ཐ་དད་པ་.

Negation

The form (མ་བྱེད་པ་རེད།) is very rarely used because the “not-doing” by someone is not something one would know through inference. If one were to express such knowledge, the auxiliary ཡོད་མ་རེད། will be used. Or one uses མ་སོང་།, which indicates that the speaker saw that someone did *not* do something.

The negation uses མེད། and ཡོད་མ་རེད།, which is the present perfect form and expresses that someone has not yet done something. The form མེད།, which literally means “not endowed with, not having,” expresses the absence of the act.

བཀ་ཤིས་ལགས་	ག་བར་	ཡོད་རེད།					
Tashi la	where	is					
ངས་	ཉ་གོ་	མ་སོང་།	ཁོང་	ད་ལྟ་	བོད་ལ་	སླེབས་	ཡོད་མ་རེད།
I + a.p.	know	aux. (neg.)	he	now	in Tibet	arrive	aux. (neg.)

Where is Tashi? – I do not know, he has not arrived to Tibet (by) now.

དེ་རིང་ཞོགས་གས་	ངའི་ཕྱོགས་མས་	ང་མང་བོ་ཞེ་དྲག་	འཁྱུངས་	མ་སོང་།
This morning	my friend + a.p.	not so much tea	drink (past)	aux. (neg.)

This morning, my friend did not have a lot of tea.

ཁ་སང་	ངས་	རང་སློང་	བྱས་	མེད།
yesterday	I + a.p.	self-study	to do	aux. (neg.)
ཡིན་ནའི་	ནང་ལས་མང་པོ་	བྱས་	བ་ཡིན།	
but	a lot of housework	to do	aux. (past)	

Yesterday, I did not do self-study. But I did a lot of housework.

Questions

As you saw in Lesson 4, there are three question particles which depend on the (gender of the) suffix. For the simple past tense, since there is no འདྲག་, the question particles are only ངས། and བས།. The system about how to ask questions remains, of course, the same as with “to have” and “to be”.

ཁ་སང་	ཁྱེད་རང་	གཙུག་ལག་ཁང་ལ་	ཕྱི་བས་	བ་ཡིན་པས།
yesterday	you	temple to	to go (H)	aux.(past question)
ལགས་ཡིན།	ཁ་སང་ཞོགས་གས་	ཕྱིན་	བ་ཡིན།	
yes	morning	to go (past)	aux. (past)	

Did you go to the temple yesterday? (H) Yes, I went there yesterday morning.

གཟའ་སྤེན་པ་ལ་	ཁོང་གཉིས་	སློབ་གྲྲ་ལ་	ཕྱིན་	བ་རེད་པས།
on Saturday	the two	to school	to go (past)	aux. (past question)

ཁོང་གཉིས་	བྱིན་	ཡོད་མ་རེད།
the two	to go (past)	aux. (past)

Did the two of them go to school on Saturday? – The two of them did not go.

གཟའ་ཉི་མ་ལ་ ཁོང་ཚོས་ རང་སློང་ བྱས་ མ་སོང་ངས།
on Sunday they + a.p. self-study to do (past) aux. (past negative question)
Didn't they do self-study on Sunday?

ཁོང་ཚོས་ རང་སློང་ བྱས་ མ་སོང་།
they + a.p. self-study to do (past) aux. (negation)
They did not do (any).

And remember: When there is a question word, no question particle is required:

བློད་རང་གིས་ སྐར་ར་ ག་ཚེད་ བརྒྱབ་ བ་ཡིན།
you + a.p. *kora* how many to do (past) aux. (past)
How many *koras* did you do?

Additionally, you have to keep in mind the issue about volition: not every question starting with བློད་རང་ will have auxiliaries pertaining to བདག་.

But again, you've already been asked this question many times throughout the past weeks:

ཆོག་འདི་བློད་རང་གིས་མཁྱེན་སོང་ངས། ལགས་ཏེ་གོ་སོང་། ངས་ཆོག་འདི་ཏེ་གོ་སོང་།
Did you understand this word? (H) Yes, I did understand this word.

Questions About Yourself

And, last but not least, as it is a beautiful summary of the logic of the Tibetan བདག་གཞན་ system and how it works with the auxiliaries: If you ask a question about yourself in the past, which auxiliary do you use?

As we saw in Lesson 4, questions about oneself require auxiliaries pertaining to གཞན་. Now, as for the evidence: Since you will ask your question to somebody whom you think will know the answer from his/her own experience, it will be:

ཁ་སང་ འཛིན་གྲྭའི་ནང་ལ་ ངས་ ག་རེ་ ལབ་ སོང་།
yesterday in class I + a.p. what say aux. (past)
What did I say in class yesterday?

Full Verbs

Even though it might not appear to be the case after the introduction to this lesson - the good news is: to use past tense in Tibetan is easier than in English, as there are comparatively very few past tense forms to familiarize yourself with. Unlike in English, many – if not most – verb forms remain the same when used in the past tense.

However, a small number of them do change. The little table below summarizes some of the most common changes which are: a) The present/future form has an “o” sound and the

past does not, b) that the ས་ is added as a suffix which changes the vowel into an *umlaut* and c) the prefix བ་ occurs often.

None of these are very important for you at this beginner stage because people are flexible about them, as you'll see below. For example:

Loss of “o” Sound:	
Present	Past
སྤྲོད་པ་	བསྤྲོད་པ་ (to stay, live, sit)
གཏོང་པ་	གཏང་པ་ (to send & used with other nouns)
ཞུ་པ་	བཞུ་པ་ (to say, speak)
སྦྱང་པ་	སྦྱངས་པ་ (to learn)

Addition of ས་ Suffix – <i>Umlaut</i>	
Present	Past
ཉོ་བ་	ཉོས་པ་ (to buy)
བྱེད་པ་	བྱས་པ་ (to do, but also verbalizer)
ཟ་བ་	བཟས་པ་ (to eat)
བཟོ་བ་	བཟོས་པ་ (to make)
ལྟ་བ་	བལྟས་པ་ (to look at, to watch, to read)

བ་ Prefix	
Present	Past
བྱུག་པ་	བབྱུབ་པ་ (to make, also used as verbalizer)
བཞུ་པ་	བཞུད་པ་ (to say, to express)
གཏོང་པ་	བཏང་པ་ (to send, also used as verbalizer)

For your information: These spelling variations mostly derive from literary Tibetan, where there are no auxiliaries but the (spelling of the) actual verb changes according to the different tenses.

Flexibility About Verb Forms

Even though the forms indicated above are grammatically correct, there is a lot of flexibility regarding some of these two forms in the spoken language. As the examples below indicate, some people choose to use the past form for the present and vice versa. This book uses both to invite you to be flexible about them. My advice is: It is your choice whether you prefer to stick more closely to the grammatically speaking correct form or adopt a more colloquial one, but it should be a conscious choice.

Many people use:

ནང་ལ་འགོ་(བ་)ཡིན།*	rather than	ཕྱིན་པ་	(I went home.)
Using the present tense for the past. (*Used mostly in the exile community.)			
སྐོར་ར་བརྒྱབ་ཀྱི་ཡོད།	rather than	རྒྱུག་	(I do <i>kora</i> .)
Using the past for the present.			
ཁ་བར་གཏང་གི་ཡོད།	rather than	གཏོང་	(I make a phone call.)
The future tense of the present.			
རྒྱ་གར་ལ་བཞུད་ཀྱི་ཡོད།	rather than	མྱོད་	(I live in India.)
Past tense for the present.			

Speaking of Flexibility...

It is also a very common practice of the Tibetans in exile to use a short form of the past, dropping the བ་.* For example:

ཁ་སང་ཁྱེད་རང་ག་རེ་བྱས་(བ་)ཡིན། ང་ཁ་སང་ང་རང་གི་སྤྲ་ལགས་དང་ཨ་མ་ལགས་མཉམ་དུ་ཟ་ཁང་ཅིག་
ལ་ཁ་ལག་ཟ་གར་ཕྱིན་(བ་)ཡིན།

What did you do yesterday? Yesterday I went for a meal with my parents in a restaurant.

ཁོང་ཚོ་ལོ་ཕྱེན་མར་རྒྱ་གར་ལ་ཕེབས་(བ་)རེད།

They went to India last year.

(*But it is better to stick with the བ་)

Some More Examples of the Simple Past:

ཁ་སང་ངས་སྐོར་ར་མང་པོ་བརྒྱབ་པ་ཡིན།

Yesterday, I did lots of *koras* (circumambulations). (volitional)

ཁ་སང་ཐུགས་སློལ་ངས་ཁྱེད་རང་མཐོང་མ་སོང་།

Yesterday, at the party, I didn't see you. (non-volitional)

དེ་རིང་ཞོགས་གསལ་ཁྱེད་རང་མགོ་ན་སོང་ངས།

ན་མ་སོང་།

Did you have headache this morning? No, I did not. (non-volitional)

ན་ནིང་མོ་རང་གཅིག་ཕུར་བོད་ལ་ཕྱིན་པ་རེད།

Last year, she went on her own to Tibet. (I didn't see for myself, but I know.)

དེ་རིང་བྱེད་རང་གི་བུ་གུས་སློབ་སྦྱང་བྱས་སོང་ངས། བྱས་མ་སོང་། དེ་རིང་ཁོས་སློབ་སྦྱང་བྱེད་ནས་བྱས་མ་སོང་།

Did your child study today? [No], he didn't study at all! (direct knowledge)

Additional Note for Later Reference:

It is important to be aware that so-called volitional verbs require a non-volitional auxiliary if they have been performed by mistake. For example, if one wants to say: “Oh, I drank your tea by mistake”, one can *only* express this by using the non-volitional past auxiliary སོང་།:

ཨོ།	ངས་	བྱེད་རང་གི་	ཇ་	འཐུངས་	སོང་།
Oh!	I + བྱེད་སྒྲུབ་	your	tea	drank	(past, non-vol.)

Oh, I drank your tea by mistake!

The above example shows that, although verbs can be classified into བྱེད་འབྲེལ་ལས་ཆོག་ and བྱེད་མེད་ལས་ཆོག་ (volitional and non-volitional), in the end, it is **the auxiliary** which tells the listener about the presence or absence of intention.

In some cases, it is of crucial importance to choose the right auxiliary. For example, དཀའ་ལས་སྤྱད་ means “to give someone a hard time”:

དེ་རིང་ ངས་	བྱེད་རང་ ལ་	དཀའ་ལས་	སྤྱད་	སོང་།
Time + I + བྱེད་སྒྲུབ་	you + ལ་དོན་	troubles	gave	(past, non-vol.)

Today I caused you trouble without meaning to.

The above sentence sounds very different from the following:

དེ་རིང་ ངས་	བྱེད་རང་ ལ་	དཀའ་ལས་	སྤྱད་	བ་ཡིན།
Time + I + བྱེད་སྒྲུབ་	you + ལ་དོན་	troubles	gave	(past, vol.)

Today I gave you a hard time on purpose!

Test Yourself at the End of the Lesson:

- Am I able to talk about what myself and others did and experienced in the past in complete sentences?
- Am I able to report about what I and others did in the weekend and holidays, including expressing my likes and dislikes and giving reasons for them?

